

Van de redactie

Op de laatste vergaderingen van het Algemeen Bestuur is aan de orde geweest, dat ook aan het Natuurhistorisch Genootschap de bezuinigingen niet voorbij zullen gaan. De verschillende subsidiegevende instanties hebben te kennen gegeven dat de subsidies bevroren of zelfs verlaagd zullen worden. Dit is geenszins reden om bij de pakken te gaan neerzitten. Hoe meer mensen bij het werk van het Genootschap betrokken worden, hoe meer leden het Genootschap krijgt. En meer leden betekent meer contributie en dit betekent, op zijn beurt, dat meer mogelijk zal blijven. Kortom wanneer iedereen eens in z'n omgeving rondkijkt of er nog mensen zijn die lid zouden willen worden van het Genootschap kan dat veel schelen. Dit behoeft helemaal niet zo veel moeite te kosten, tenslotte heeft het Genootschap heel wat te bieden: maandelijkse Kring-vergaderingen, Studiegroepen, excursies en last but not least elke maand het Natuurhistorisch Maandblad.

Nieuws is er ook van de Publicaties. Verschenen is Reeks XXXII aflevering 1-4 getiteld 'The Pre-Permian around the Brabant Massif'; een Engels-talige publicatie met een groot aantal artikelen van hoog wetenschappelijk gehalte. Deze artikelen behandelen geologische en paleontologische aspecten van het Massief van Brabant (dat zich, nu diep onder de grond, uitstrekt van Zuid-Limburg tot Zuid-Ierland). Deze publicatie werd in eerste instantie vervaardigd ten behoeve van het Derde Internationale Colloquium over dit Massief van Brabant. Financieel werd ze mogelijk omdat een groot deel van de oplage gegarandeerd afgenomen wordt. Nadere informatie omtrent deze Publicatie vindt U op de binnenzijde van de achteromslag.

In dit nummer van het Maandblad treft U een drietal artikelen aan. Het eerste behandelt waarnemingen aan Reptielen in Noord- en Midden-Limburg in de periode 1969 t/m 1981.

In het tweede artikel wordt het voorkomen van Eikvarens in Zuid-Limburg besproken. Sinds 1970 worden in Nederland de Eikvarens in twee soorten onderverdeeld, de Gewone eikvarens en de Brede eikvarens. Aan de hand van eertijds door De Wever verzameld herbariummateriaal wordt de verspreiding van beide soorten beschreven. Tenslotte wordt in het laatste artikel de vondst van twee voor Nederland nieuwe Schaalmoeben (ééncelligen) op de Brunssummer Heide beschreven.

A.J. Lever

Verslagen van de maandelijkse bijeenkomsten

Te Heerlen op 8 februari

Nadat hij de talrijke aanwezigen welkom had geheten, gaf voorzitter van Geel het woord aan de heer Spreuwenberg voor diens lezing over orchideeën.

De orchideeën behoren tot de klasse van de éénzaadlobbigen, waarin de lieachtigen centraal staan, omdat deze het meest overeenkomen met het type van deze klasse. Uit de lieachtigen hebben zich enerzijds extreme windbloeiërs als de Grassen en Cypergrassen ontwikkeld en anderzijds extreme insektenbloeiërs als de Orchideeën. De orchideeënfamilie is niet alleen de jongste tak in de evolutie van de bedektzadigen - de eerste orchideeën verschenen ongeveer twee miljoen jaar geleden - ze omvat ca. 16000 tot 20000 soorten en is daarmee tevens veruit de grootste. Het overgrote deel van de orchideeën komt voor in tropische gebieden. In Europa zijn slechts

ca. 100 soorten inheems. Men onderscheidt twee subfamilies, de Monandrae en de Diandrae, waarvan de bloemen één respectievelijk twee meeldraden hebben. De tweede subfamilie is in Europa maar met één soort vertegenwoordigd: het Venus-schoentje (*Cypripedium calceolus* L.). De belangrijkste kenmerken van de orchideeën, die deze familie onderscheiden van andere plantenfamilies, zijn:

1. Het zaad is erg klein, meestal veel kleiner dan $\frac{1}{2}$ mm en weegt minder dan éenhonderdduizendste gram.
2. Het zaad bevat geen voedingsstoffen en kan alleen ontkiemen met behulp van een schimmel.
3. De meeldraad is met de stamper vergroeid tot één geheel: het zuiltje.
4. Tijdens het openen van de bloem draait het onderstandige vruchtbegin-sel in de regel 180°.

Het zaad van niet-orchideeën ont-

kiemt met behulp van het erin opgeslagen voedsel. Omdat dit voedsel vlug opdraakt moet de zaailing zo snel mogelijk zijn eigen bouwstoffen maken. Daarom produceren deze zaailingen al in een heel vroeg stadium groene bladeren. Een orchideeëenzaadje vormt pas, afhankelijk van de soort, op zijn vroegst na zes maanden en in het ongunstigste geval, na tien tot twaalf jaar een scheut. Waar leeft en groeit het zaadje gedurende deze periode dan van? Het antwoord op deze vraag is gelegen in een schimmel, die in de humuslaag voorkomt en die het zaadje parasitair binnendringt. Na enige tijd treedt er in het zaadje een afweermecanisme in werking en wordt een deel van de schimmel verteerd. De schimmel wordt echter nooit helemaal verdreven. Van de op en neer gaande strijd tussen orchidee en schimmel profiteert de orchidee het meest. Het op die manier van de schimmel levende zaadje, proto-